

TOP-5.3.1-16-FE1-2017-00007

**A helyi identitás és kohézió erősítése
Mezőfalva térségében**

Objektumleírások

Készült: 2019. március

Készítette: Magyar Műemléki Topográfia Nonprofit Kft.

Mezőfalva épített öröksége

A megye délkeleti részén fekvő többutcás, szabályos utcahálózatú település, szalagtelkeken fésűs, néhol utcavonalas beépítéssel. • A középkorban a kunok egyik szálláshelye volt Újszállás, később Újmajor néven. A török hódoltság alatt lakossága szétszóródott, majd a 15 éves háború alatt a település elpusztult. 1660-tól 1945-ig a zirci apátság birtokolta. 1811-ben, Dréta Antal apát szorgalmazására a zirci ciszterciek Veszprém megyei birtokairól József nádor közreműködésével német jobbágyokat telepítettek, ennek emlékére a község nevét Hercegfalvára változtatták. 1928-ban hét puszta kivált határából, és Előszállás néven új nagyközség jött létre. 1946-ban a német lakosság jelentős részét kitelepítették Németországba. A falu mai nevét 1950-ben kapta.

ENTZ – SISA 1998 (101.), TAK 2017 (4-8.), VIRÁG 2005 (105.)

Magyarok Nagyasszonya plébániatemplom

Széles utcában szabadon álló épület. A korábbi, XVIII. századi templom helyén 1937-38-ban épült Pázmándi István tervei szerint, neobarokk stílusban, vasbeton szerkezettel. • Timpanonos lezárású főhomlokzatához oldaltorony csatlakozik. A bejárat felett látható Magyarok Nagyasszonya-szobor Rajki András munkája. Szentélye a hajónál keskenyebb, egyenes záródású, sátozott. Négyszakaszos hajója szegmensíves keresztmetszetű, fiókos dongaboltozattal zárt. • A Magyarok Nagyasszonya főoltárkép Takács István műve 1938-ból. A korábbi templom berendezéséből megmaradt Mária és Erzsébet találkozásának oltárkép, valamint Szent Vendel és Szent Flórián mellékoltárképek XIX. századi munkák. A sekrestyében egy 1740 körüli, ezüst Szűz Mária-szobor látható.

ENTZ – SISA 1998 (101.)

Kápolna

(Piac tér)

Szabadon álló, félköríves szentélyzáródású épület háromszögű oromzattal, tetején kereszttel, a bejárat felőli két sarkán egy-egy egyszerű, négyzetes oszloppal. Épült a XIX. században. Szentélye a hajóval megegyező szélességű. Bejárata és a főút felőli ablaknyílása boltíves. Az épület előtt egy, a XIX. század második felében készült fehér mészkő feszület áll, fém korpuszal.

ENTZ – SISA 1998 (101.)

I. világháborús emlékmű

Kovácsoltvas kerítéssel körbevett, lépcsős talapzaton álló beton-műkő hasáb, négy oldalán a világháború hercegfalvai áldozatainak neveit tartalmazó fehér márványtáblákkal, tetején egy sérült és egy rohamra induló baka alakjával. Utóbbi jobb kezében szuronyos puskát, baljában zászlót tart, társa ennek rúdjaiba kapaszkodik. Kalotay Kreipel Ottó alkotását Ficsek Károly öntötte bronzba, majd az emlékművet 1927. június 5-én, Pünkösöd vasárnap avatták fel a község elesett hős katonáinak emlékére, József királyi főherceg részvételével.

MTI Hírchívum 1920-1945, 1927. május 14. 19. o.

II. világháborús emlékmű

(József nádor utca)

Hangulatos kis parkban álló együttes, amelynek központi darabja egy temetői obeliszk. Feliratai alapján nem sorolható a hagyományos háborús emlékművek közé. A római katolikus templommal szemközti oldalán ez olvasható: „AZ/ESZTELEN/GONOSZSÁG/ÁLDOZATAI/EMLÉKÉRE”, míg a park felőli oldalon ez áll: „ŐK IS ÉLNI/AKARTAK,/MINT TE”. A II. világháború helyi áldozatainak neveit két egyszerű, hajópadlóból ácsolt fatáblára vésték.

József nádor mellszobra

(Kinizsi utca)

A település egykori alapítója és névadója tiszteletére emelt, egyszerű mészkő oszlopon elhelyezett bronz mellszobrát, Fekete Tamás alkotását 2001. április 9-én, a falu alapításának 190. évfordulóján avatták fel a római katolikus plébánia előtti, a Kinizsi utca felőli téren, állíttatta a nagyközség képviselő-testülete és a német kisebbségi önkormányzat.

Felhasznált irodalom

- ENTZ – SISA 1998 Entz Géza – Sisa József (szerk.): Fejér megye művészeti emlékei. The Historic Monuments of Fejér County. Székesfehérvár, 1998, Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Intézet – Szent István Király Múzeum. (= Szent István Király Múzeum Közleményei A sorozat 34. kötet)
- VIRÁG 2005 Virág Zsolt: Magyar kastélylexikon. 3. kötet. Fejér megye kastélyai és kúriái. Budapest, 2005, Fo-Rom Invest.